

Koldus és királyfi

Nem mindegy, hogy hová születünk

Kompetenciaterület:

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

7. évfolyam

Programcsomag:

Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Szekszárdi Júlia

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	12-13 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A szociális különbségekből fakadó esélyegyenlőtlenség társadalmi jelentőségű problémájának konkrét esetekkel történő szemléltetése, a figyelem felhívása a probléma aktuális megjelenési formáira
A modul témái, tartalma	<p>Témái: Identitás – szocializáció; család; kapcsolatok – kommunikáció; társadalom – esélyegyenlőség, szociális problémák, iskola; konfliktus – előítélet, diszkrimináció</p> <p>Tartalom: A tanulók a <i>Koldus és királyfi</i> és a <i>Légy jó mindhalálig</i> című regényekből vett szemelvények szereplőinek történetén keresztül konkrét élményeket szerezhetnek a családok szociokulturális háttérének és anyagi helyzetének az egyén megítélésére, pályafutására, jövőjére, esélyeire gyakorolt hatásáról. A regényben szereplő gyerekek története számos olyan mozzanatot tartalmaz, amely a jelenlegi Magyarországon is megjelenik. A szépirodalmi művek elemzése így aktuális társadalmi problémák okainak felismeréséhez, értelmezéséhez is közelebb viheti a diákokat.</p>
Megelőző tapasztalat	Könyv- és filmélmények; Erich Kästner <i>A két Lotti</i> című regénye
Ajánlott továbbhaladási irány	A gyermekek jogai; előítéletek leküzdése
A kompetenciafejlesztés fókuszai	<p>Önszabályozás: felelősségvállalás, törődés, tekintet másokra, bizalom, tolerancia</p> <p>Énhatékonyság-érzés: pozitív önértékelés</p> <p>Társas kompetenciák: empátia, véleményalkotás, szociális érzékenység</p>
Kapcsolódási pontok	<p>NAT-hoz: Magyar nyelv és irodalom (beszédkészség; a látottak, átéltek és a feltételezések tudatos megkülönböztetése; mások véleményének meghallgatása, megértése és tömör reprodukálása több szereplős helyzetekben); Ember és társadalom (kritikai gondolkodás; lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből; a cselekvés és annak következménye közötti kapcsolat felismerése; jelenetek eljátszása különböző szempontokból; önálló vélemény megfogalmazása társadalmi jelenségekről; érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, illetve ellenérvek gyűjtése meghatározott álláspontok cáfolására; tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges, a lehetetlen és a valószínű megítéléséről)</p> <p>Kiemelt fejlesztési feladatok: énkép, önismeret, kommunikációs kultúra.</p> <p>Tantárgyakhhoz: magyar nyelv és irodalom; társadalomismeret; etika; osztályfőnöki óra</p>

	Modulokhoz: Mert minden ember egyenlőnek született (7. évfolyam); Az utolsó padban (7. évfolyam); Betiltható-e a koldulás? (9. évf.); A gyermekek jogai és az UNICEF (9. évf.)
Támogató rendszer	Mark Twain: <i>Koldus és királyfi</i> (több kiadás) Móricz Zsigmond: <i>Légy jó mindhalálig</i> (több kiadás) www.szochalo.hu

Módszertani ajánlás

A társadalmi esélyek közötti különbségek meghatározó szerepét két regényből vett részletek segítségével szemléltetjük (Mark Twain: *Koldus és királyfi*, Móricz Zsigmond: *Légy jó mindhalálig*). A *Koldus és királyfi* története meseszerűbb. A két egymáshoz megszólalásig hasonló fiú életének cseréje azt jelzi, hogy a teljesen azonos adottságok is más-más, szélsőségesen különböző életesélyt kínálhatnak annak megfelelően, hogy valaki királyi vagy koldus családba született-e bele. A valóságos élethez közelebb áll Nyilas Misi története. Ha van olyan gyerek, aki olvasta a regényt, vagy vállalkozik rá, hogy elolvassa, beszámolhat a történetről. Az író személyes élményeit idézi a paraszti sorból érkező szegény fiú és az előkelő polgári családban nevelődő Orczy találkozásával. Mindkét történet alkalmas arra, hogy ütköztessük az eltérő tapasztalatokat, az azokat kísérő érzelmeket és gyakoroltathassuk a szempontváltást.

Nem érhetjük be azonban a szereplők iránti együttérzés felkeltésével, el kell jutni a jelenségek aktualizálásáig. Ezért a tanulságokat a jelenlegi társadalomra kell vonatkoztatnunk: a tanulókkal olyan tapasztalatokat idéztessünk fel, amelyek összefüggésbe hozhatók a regényekből levont tanulságokkal.

Fontos vitakérdés, hogy hol van a saját sorsért vállalt személyes felelősség és a körülmények meghatározó erejének határa. A másik kérdés, hogy miben áll az egyén felelőssége a szociokulturális távolságok áthidalásában. Törekedni kell rá, hogy a tanulók belássanak valamit. Noha a különböző társadalmi környezetből érkező gyerekek között a kapcsolatteremtés gyakran nehéz az eltérő kommunikációs kódrendszerek miatt, szükség van az egymás iránti nyitottságra, a másik elfogadására és a sztereotípiákból fakadó előítéletek leküzdésére.

Ha a pedagógus szeretné elérni, hogy a légkör oldott legyen és a zárkózottabb tanulók is el merjék mondani gondolataikat, bizalommal teli légkört kell biztosítani. Ennek feltétele, hogy a tanár az értékelés során a pozitívumokat hangsúlyozza. Dicsérje meg azokat a diákokat, akik a foglalkozás előkészítésében és a tevékenységek során aktívak voltak és törekedtek az önálló vélemény megfogalmazására. A tanár számára tanulságosak azok a visszajelzések, amelyekben a tanulók érdekessége és hasznossága alapján minősítik a foglalkozást.

A modul feldolgozásához három változatot ajánlunk. A C változat a drámapedagógiában jártasabb osztályok számára készült.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

- P1 – Javaslat közös filmnézésre: Szerepcsere (C változat)
- P2 – Közös poszter fejléce a D2 mellékletben található feladathoz (A változat)
- P3 – Felkészülés a *Koldus és királyfi* jelenetének előadására (C változat)
- P4 – Javasolt kérdések a *Légy jó mindhalálig* részleteinek megbeszéléséhez (A változat)
- P5 – Javaslatok szerepjátékokhoz (C változat)

Tanulói segédletek

D1 – Részlet Mark Twain *Koldus és királyfi* című regényéből
Valamennyi tanulónak szükséges.

D2/a – Kérdések és feladatok a *Koldus és királyfi* részletének feldolgozásához (A változat)
Csoportonként 1 példány szükséges.

D2/b – Mit gondolnak, mit éreznek a szereplők? (A változat)
Csoportonként 1 példány szükséges.

D3 – Feladatkétyák (B változat)
1 példány szükséges (mind a négy csoport másik feladatot kap).

D4 – Feladatlap (B változat)
4 példány szükséges.

D5 – Koldus és királyfi a mai Magyarországon – közös fogalmazás indítása (C változat)
Csoportonként 1 példány szükséges.

D6 – Meghívás Orczyékhoz (részlet Móricz Zsigmond *Légy jó mindhalálig* című regényéből)
Valamennyi tanulónak szükséges.

D7 – Kérdések és feladatok a regényrészlet feldolgozásához (A és B változat)
Csoportonként 1 példány szükséges.

D8 – Ki hogyan érzi magát ebben a helyzetben? (C változat)

Csoportonként 1-1 példány.

D9 – Misi látogatása Orczyéknál (6 szövegrészlet Móricz Zsigmond *Légy jó mindhalálig* című regényéből)

A változat: az adott részletből az adott csoport létszámának megfelelő példány.

B változat: valamelyik szövegrész valamennyi tanulónak. (Ügyeljünk arra, hogy valamennyi szövegrészlet kb. azonos mennyiségben kerüljön kiosztásra.)

C változat: valamennyi részből 1-1 példány a felolvasóknak.

D10 – Kérdések a regényrészletek feldolgozásához (A változat)

Csoportonként 1 példány szükséges.

D11 – Kérdések a regényrészletek feldolgozásához (B változat)

Csoportonként 1 példány szükséges.